

Sri Sundarakanda Navaham

Day 3- Sargas 10-17

Courtesy:

Upanishad Siddhanta Acharya Peetham

www.jeeyarkakinada.com

పారాయణారంభమున చదువవలసిన శ్లోకములు

ఆచార్యస్తుతి:

- శ్రీవైశేషదయాపాత్రం, ధీభక్త్యాది గుణార్ణవమ్,
యతీంద్రప్రవణం వందే, రమ్యజామాతరం మునిమ్ 1
- లక్ష్మీనాథసమారంభాం, నాథయామున మధ్యమామ్,
అస్మదాచార్య పర్యంతాం, వందే గురుపరంపరామ్ 2
- యో నిత్య మచ్యుతపదాంబుజ యుగ్గురుక్కు,
వ్యామోహత స్తదితరాణి తృణాయమేనే,
అస్మద్గురో ర్భగవతోఽస్య దయైకసింధోః,
రామానుజస్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే. 3
- మాతాపిత యువతయస్తనయా విభూతిః,
సర్వం యదేవ నియమేన మదన్యయానామ్,
ఆద్యస్య నః కులపతేః వకుళాభిరామం,
శ్రీమత్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామి మూర్ధ్నా 4
- భూతం సరశ్చ మహదాహ్వాయ భట్టనాథ,
శ్రీ భక్తిసార కులశేఖర యోగివాహన్,
భక్తాంఘ్రిరేణు పరకాలయతీంద్ర మిశ్రాన్,
శ్రీమత్ పరాంకుశమునిం ప్రణతోఽస్మి నిత్యమ్. 5

పితామహస్యాపి పితామహాయ, ప్రాచేతసాదేశ ఫలప్రదాయ,
శ్రీ భాష్యకారోత్తమ దేశికాయ, శ్రీశైలపూర్ణాయ నమో నమస్తాత్. 6

కూజంతం రామరామేతి, మధురం మధురాక్షరమ్,
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం, వందే వాల్మీకికోకిలమ్. 7

వాల్మీకే ర్మునిసింహస్య, కవితావనచారిణః.
శృణ్వన్ రామకథానాదం, కో న యాతి పరాంగతిమ్. 8

యః పిబన్ సతతం రామ, చరితామృతసాగరమ్,
అత్యుత్తం మునిం వందే, ప్రాచేతస మకల్మషమ్. 9

గోషుదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసమ్,
రామాయణ మహామాలా, రత్నం వందే ఓ నిలాత్మజమ్ 10

అంజనానందనం వీరం, జానకీశోకనాశనమ్,
కపీశ మక్షహంతారం, వందే లంకాభయంకరమ్ 11

ఆమిషీకృత మార్తాండం, గోషుదీకృత సాగరమ్,
తృణీకృత దశగ్రీవమ్, అంజనేయం నమామ్యహమ్ 12

మనోజవం మారుతతుల్య వేగం, జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం వరిష్ఠమ్,
వాతాత్మజం వానరయాధముఖ్యం, శ్రీరామదూతం శిరసానమామి. 13

ఉల్లంఘ్య సిన్ధోః సలీలం సలీలం, యశ్శౌకవహ్నిం జనకాత్మజాయాః,
అదాయ తేనైవ దదాహ లంకాం, నమామి తం ప్రాంజలి రాంజనేయమ్. 14

అంజనేయ మతిపాటలాననం, కాంచనాద్రికమనీయ విగ్రహమ్,
పారిజాత తరుమూల వాసినం, భావమామి పవమాన నందనమ్. 15

యత్ర యత్ర రఘునాథ కీర్తనం, తత్ర తత్ర కృత మస్తకాంజలిమ్,
బాష్పవారి పరిపూర్ణ లోచనం, మారుతిం నమత రాక్షసాంతకమ్. 16

వేద వేద్యే పరేపుంసి, జాతే దశరథాత్మజే,
వేదః ప్రాచేతసా దాసీత్, సాక్షాత్ రామాయణాత్మనా. 17

తదుపగత సమాస సంధియోగం
సమమధురోపనతార్థ వాక్యబద్ధమ్,
రఘువరచరితం మునిప్రణీతం,
దశశిరసశ్చ వధం నిశామయధ్యమ్. 18

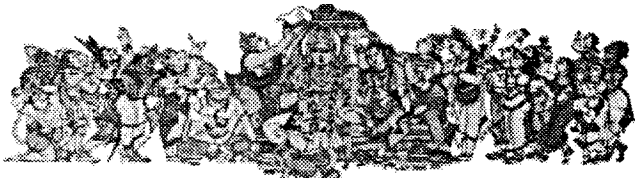
శ్రీరాఘవం దశరథాత్మజ మప్రమేయం,
సీతాపతిం రఘుకులాన్వయ రత్నదీపమ్,
ఆజానుబాహు మరవిందదళాయతాక్షం,
రామం నిశాచరవినిశకరం నమామి 19

వైదేహీ సహితం సురుద్రుమతలే హైమే మహామండపే
మధ్యే పుష్పక మాసనే మణిమయే వీరాసనే సుస్థితమ్,
ఆగ్రే వాచయతి ప్రభంజననుతే తత్త్వం మునిభ్యః పరం
వ్యాఖ్యాంతం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజే శ్యామలమ్.

శ్రీరామం భజే శ్యామలమ్

(ఇంతవరకు విన్నపించి ఇక సంపుటికరణ

శ్లోకములు చదివి పారాయణ ప్రారంభించవచ్చును.)

సంపుటికరణ శ్లోకములు

శ్లో॥ ఆపదామపహర్తారం,
దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం,
భూయోభూయో నమామ్యహం ॥

శ్లో॥ శంపామధ్య స్ఫురన్నీల,
తోయద ద్యుతి విగ్రహం ।
సీతయా ఆలింగితం రామం,
కలయే అభీష్ట సిద్ధయే ॥

శ్లో॥ ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ,
రామో దాశరథిర్యది ।
పౌరుషేచ అప్రతిద్యుంద్యః,
శరైసం జహి రావణీమ్ ॥

శ్లో॥ సకృదేవ ప్రపన్నాయ,
తవాస్మీతి చ యాచతే ।
అభయం సర్వభూతేభ్యో,
దదామ్యేతత్ ప్రతం మమ ॥

శ్లో॥ త్వమస్మిన్ కార్యనిర్వోగే,
ప్రమాణం హరిసత్తమ ।
రాఘవః త్వత్సమారంభాత్,
మయియత్నపరో భవేత్ ॥

హరిఃఓమ్

ఓమ్ శ్రీరామాయ నమః

శ్రీ మద్రామాయణే, సుందరకాండే

నవమ స్సర్గః (9)

పునశ్చ సోఽచింతయ దా ర్తరూపో

ధృవం విశిష్టా గుణతో హి సీతా

అథాయ మస్యాం కృతవాన్ మహాత్మా

లంకేశ్వరః కష్ట మనార్యకర్మ.

73

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే నవమస్సర్గః.

దశమ స్సర్గః (10)

తత్ర దివ్యోపమం ముఖ్యం, స్ఫాటికం రత్న భూషితం

అవేక్షమాణో హనుమాన్, దదర్శ శయనాసనమ్.

1

దాంతకాంచన చిత్రాంగైః, వైడూర్యైశ్చ వరాసనైః

మహార్ద్రాస్తరణోపేతైః, ఉపపన్నం మహాధనైః.

2

తస్య చైకతమే దేశే, సోఽగ్ర్యమాలావిభూషితం

దదర్శ పాండురం ఛత్రం, తారాధిపతిసన్నిభమ్.

3

జాతరూప పరిక్షిప్తం, చిత్రభాను సమప్రభం

అశోకమాలా వితతం, దదర్శ పరమాసనమ్.

4

- వాలవ్యజ నహస్తాభిః, వీజ్యమానం సమంతతః
గండైశ్చ వివిధై ర్ముష్టం, వరధూపేన ధూపితమ్. 5
- పరమాస్తరణాస్తీర్ణం, ఆవికాజినసంవృతం
దామభి ర్వరమాల్యానాం, సమంతా దుపశోభితమ్. 6
- తస్మిన్ జీమూతసంకాశం, ప్రదీప్తోత్తమకుండలం
లోహితాక్షం మహాబాహుం, మహారజతవాససమ్. 7
- లోహితే నాసులిప్తాంగం, చందనేన సుగంధినా
సంధ్యారక్త మివాకాశే, తోయదం సతటిద్ధణమ్. 8
- వృత మాభరణై ర్ధివ్యైః, సురూపం కామరూపిణం
సవృక్షవన గుల్మాఢ్యం, ప్రసుప్తమివ మందరమ్. 9
- క్రీడి త్యోపరతం రాత్రౌ, వరాభరణభూషితం
ప్రియం రాక్షసకన్యానాం, రాక్షసానాం సుఖావహమ్. 10
- పీత్వాఽఽప్యూపరతం చాపి, దదర్శ స మహాకపిః
భాస్యరే శయనే వీరం, ప్రసుప్తం రాక్షసాధిపమ్. 11
- నిశ్యసంతం యథా నాగం, రావణం వానరర్షభః
ఆసాద్య పరమోద్విగ్నః, సోపాసర్ప త్సుభీతవత్. 12
- అథాఽఽ రోహణ మాసాద్య, వేదికాఽఽంతర మాశ్రితః
సుప్తం రాక్షసశార్థాలం, ప్రేక్షతేస్మ మహాకపిః. 13
- శుశుభే రాక్షసేంద్రస్య, స్యపత శ్శయనేత్తమం
గంధహస్తిని సంవిష్టే, యథా ప్రస్రవణం మహత్. 14
- కాంచనాంగద నద్ధౌ చ, దదర్శ చ మహాత్మనః
విక్తిప్తౌ రాక్షసేంద్రస్య, భుజా వింద్రధ్యజోపమౌ. 15

- ఐరావత విషాణాగ్రైః, ఆపీడనకృతవ్రణౌ
 వజ్రోల్లిఖిత పీనాంసౌ, విష్ణుచక్రపరిక్షతౌ. 16
- పీనౌ సమసుజాతాంసౌ, సంగతౌ బలసంయుతౌ
 సులక్షణ నఖాంగుష్ఠౌ, స్వంగుళీతలలక్ష్మితౌ 17
- సంహతౌ పరిఘాకారౌ, వృత్తై కరికరోపమా
 విక్తిప్తౌ శయనే శుభ్రే, పంచశీర్షా వివోరగా. 18
- శశక్షతజ కల్పేన, సుశీతేన సుగంధినా
 చందనేన పరాధ్యేన, స్వనులిప్తౌ స్వలంకృతౌ. 19
- ఉత్తమస్త్రీ విమ్బుదితౌ, గంధోత్తమ నిషేవితౌ
 యక్ష కిన్నర గంధర్య, దేవ దానవ రావిణౌ. 20
- దదర్శ స కపి స్తస్య, బాహూ శయనసంస్థితౌ
 మందర స్యాంతరే సుప్తౌ, మహాహీ రుషితా వివ. 21
- తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాం, భుజాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః
 శుశుభేఽ చలసంకాశః, శృంగాభ్యామివ మందరః. 22
- చూత పున్నాగ సురభిః, వకుళోత్తమ సంయుతః
 మృష్టాన్నరససంయుక్తః, పానగంధపురస్కరః. 23
- తస్య రాక్షససింహస్య, నిశ్చక్రామ మహాముఖాత్
 శయానస్య వినిశ్వాసః, పూరయన్నివ తద్గృహమ్. 24
- ముక్తామణి విచిత్రేణ, కాంచనేన విరాజితం
 మకుటే నాపవృత్తేన, కుండలోజ్యలితాననమ్. 25
- రక్తచందన దిగ్ధేన, తథా హరేణ శోభినా
 పీనాయత విశాలేన, వక్షసాఽ భివిరాజితమ్. 26

- పాండురే ణాపవిద్దేన, క్రౌమేణ క్షతజేక్షణం
 మహార్థేణ సుసంవీతం, వీతే నోత్తమవాససా. 27
- మాషరాశి ప్రతీకాశం, నిశ్యసంతం భుజంగవత్
 గాంగే మహతి తోయాంతే, ప్రసుప్తమివ కుంజరమ్. 28
- చతుర్భుః కాంచనై ర్దీపైః, దీప్యమాన చతుర్దిశం
 ప్రకాశీకృతసర్వాంగం, మేఘం విద్యుద్గణై రివ. 29
- పాదమూలగతా శ్చాపి, దదర్శ స మహాత్మనః
 పత్నీ స్స ప్రియభార్యస్య, తస్య రక్షఃపతే ర్భవే. 30
- శశిప్రకాశ వదనాః, చారుకుండల భూషితాః
 అమ్లానమాల్యాభరణాః, దదర్శ హరియూథపః. 31
- స్మృతవాదిత్రకుశలాః, రాక్షసేంద్ర భుజాంకగాః
 వరాభరణ ధారిణ్యో, నిషణ్ణా దదృశే హరిః. 32
- వజ్రవైడూర్య గర్భాణి, శ్రవణాంతేషు యోషితాం
 దదర్శ తాపనీయాని, కుండలా న్యంగదాని చ. 33
- తాసాం చంద్రోపమైర్యక్తైః, శుభైః లలితకుండలైః
 విరరాజ విమానం తత్, నభ స్తారాగణై రివ. 34
- మదవ్యాయామఖిన్నా స్తాః, రాక్షసేంద్రస్య యోషితః
 తేషు తే ష్యవకాశేషు, ప్రసుప్తాస్తసుమధ్యమాః. 35
- అంగహరై స్తథైవాన్యాః, కోమలై ర్మృతశాలినీ
 విన్యస్త శుభ సర్వాంగీ, ప్రసుప్తా వరవర్జినీ. 36
- కాచి ద్వీణాం పరిష్యజ్య, ప్రసుప్తా సంప్రకాశతే
 మహానదీ ప్రకీర్ణేవ, నళినీ పోత మాశ్రితా. 37

- అన్య కక్షగతేనైవ, మద్భుకే నాసితేక్షణా
 ప్రసుప్తా భామినీ భాతి, బాలాపుత్రేవ వత్సలా. 38
- పటహం చారుసర్వాంగీ, పీడ్య శేతే శుభస్వినీ
 చిరస్య రమణం లభ్యా, పరిష్వజ్యేవ భామినీ. 39
- కాచి ద్వంశం పరిష్వజ్య, సుప్తా కమలలోచనా
 రహః ప్రియతమం గృహ్య, సకామేవ చ కామినీ. 40
- విపంచీం పరిగృహ్యన్యా, నియతా నృత్రశాలినీ
 నిద్రాపశ మసుప్తాప్తా, సహకాంతేవ భామినీ. 41
- అన్యా కనకసంకాశైః, మృదుపీనైర్మనోరమైః
 మృదంగం పరిపీడ్యాంగైః, ప్రసుప్తా మత్తలోచనా. 42
- భుజపార్శ్వాంతరస్థేన, కక్షగేన కృశోదరీ
 పణవేన సహనింద్యా, సుప్తా మదకృతశ్రమా. 43
- డిండిమం పరిగృహ్యన్యా, తథై వాసక్తడిండిమా
 ప్రసుప్తా తరుణం వత్సం, ఉపగూ హ్యేవ భామినీ. 44
- కాచి దాడంబరం నారీ, భుజసంయోగపీడితం
 కృత్యా కమలపత్రాక్షీ, ప్రసుప్తా మదమోహితా. 45
- కలశీ మపవిధ్యాన్యా, ప్రసుప్తా భాతి భామినీ
 వసంతే పుష్పశబలా, మాలేవ పరిమార్జితా. 46
- పాణిభ్యాం చ కుచౌ కాచిత్, సువర్ణకలశోపమా
 ఉపగూహ్యబలా సుప్తా, నిద్రాబలపరాజితా. 47
- అన్యా కమలపత్రాక్షీ, పూర్ణేందు సదృశాననా
 అన్యా మాలింగ్య సుశ్రోణీం, ప్రసుప్తా మదవిహ్యలా. 48

- ఆతోద్యాని విచిత్రాణి, పరిష్వజ్య వరస్త్రియః
 నిపీడ్య చ కుచై స్సుప్తాః, కామిన్యః కాముకా నివ. 49
- తాసా మేకాంత విన్యస్తే, శయానాం శయనే శుభే
 దదర్శ రూపసంపన్నాం, అపరాం స కపిః స్త్రియమ్. 50
- ముక్తామణి సమాయుక్తైః, భూషణై స్సువిభూషితాం
 విభూషయంతీమివ తత్, స్వశ్రీయా భవనోత్తమమ్. 51
- గౌరీం కనకవర్ణాంగీం, ఇష్టా మంతఃపురేశ్వరీం
 కపి ర్మందోదరీం తత్ర, శయానాం చారురూపిణీమ్. 51
- స తాం దృష్ట్వా మహాబాహుః, భూషితాం మారుతాత్మజః
 తర్కయామాస సీతేతి, రూపయావన సంపదా.
 హర్షేణ మహతా యుక్తో, ననంద హరియాథపః 53
- ఆస్సోటయామాస చుచుంబ పుచ్ఛం
 ననంద చిక్రీడ జగౌ జగామ
 స్తంభా నరోహ నిపపాత భూమా
 నిదర్శయన్ స్యాం ప్రకృతిం కపీనామ్. 54

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, అదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
 చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం
 శ్రీమత్సుందరకాండే దశమ స్కంధః.

ఏకాదశ స్కంధః (11)

- అవధూయ చ తాం బుద్ధిం, బభూ వావస్థిత స్తదా
జగము చాపరాం చింతాం, సీతాం ప్రతి మహాకపిః. 1
- న రామేణ వియుక్తా సా, స్యప్తమర్తతి భామినీ
న భోక్తుం నాప్యలంకర్తుం, న పాన ముపసేవితుమ్. 2
- నాన్యం నర ముపస్థాతుం, సురాణామపి చేశ్వరం
నహి రామసమః కశ్చిత్, విద్యతే త్రిదశేష్యపి. 3
- అన్యేయ మితి నిశ్చిత్య, పానభూమౌ చచార సః
క్రీడితే నాపరాః క్లాంతాః, గీతేన చ తథాఽపరాః. 4
- న్యత్రేన చాపరాః క్లాంతాః, పానవిప్రహతా స్తథా
మురజేషు మృదంగేషు, పీరికాసు చ సంస్థితాః. 5
- తథాఽస్తరణ ముఖ్యేషు, సంవిష్టా శ్చా పరా స్త్రియః
అంగనానాం సహస్రేణ, భూషితేన విభూషితైః. 6
- రూపసల్లాపశీలేన, యుక్త గీతార్థభాషిణా
దేశకాలాభి యుక్తేన, యుక్త వాక్యాభిధాయినా. 7
- రతాభిరత సంసుప్తం, దదర్శ హరిసత్తమః
తాసాం మధ్యే మహాబాహుః, శుశుభే రాక్షసేశ్వరః. 8
- గోష్ఠే మహతి ముఖ్యానాం, గవాం మధ్యే యథా వృషః
స రాక్షసేంద్ర శుశుభే, తాభిః పరివృత స్స్వయమ్. 9

- దివ్యాః ప్రసన్నా వివిధాః, సురాః కృతసురా అపి
శర్కరాఽఽసవమాధ్యక, పుష్పాసవ ఫలాసవాః. 20
- వాసచూర్ణైశ్చ వివిధైః, దృష్ట్వా సై సైః పృథక్ పృథక్
సంతతా శుశుభే భూమిః, మాత్ర్యైశ్చ బహుసంస్థితైః. 21
- హిరణ్మయైశ్చ వివిధైః, భాజనై స్సాతీకై రపి
జాంబూనద మయై శ్చాన్యైః, కరకై రభిసంవృతా. 22
- రాజతేషు చ కుంభేషు, జాంబూనదమయేషు చ
పానశ్రేష్ఠం తదా భూరి, కపి స్తత్ర దదర్శ-హ. 23
- సోఽపశ్య చ్చాతకుంభాని, శీఘో ర్మణిమయాని చ
రాజతాని చ పూర్ణాని, భాజనాని మహాకపిః. 24
- క్వచి దర్శావశేషాణి, క్వచి త్రీతాని సర్వశః
క్వచి నైవ ప్రపీతాని, పానాని స దదర్శ హ 25
- క్వచి ద్భుక్త్యాం శ్చ వివిధాన్, క్వచి త్పానాని భాగశః
క్వచి దన్నావశేషాణి, పశ్యన్యై విచచార హ. 26
- క్వచి త్రుభిన్నైః కరకైః, క్వచి దాలోళితై ర్షటైః
క్వచి త్సంపృక్తమాల్యాని, జలాని చ ఫలాని చ. 27
- శయనా న్యత్ర నారీణాం, శుభ్రాణి బహుధా పునః
పరస్పరం సమాశ్లిష్య, కాశ్చి త్సుప్తా వరాంగనాః. 28
- కాశ్చిచ్చ వస్త్ర మన్యస్యాః, స్వపంత్యా పరిధాయ చ
అహృత్య చాబలా సుప్తాః, నిద్రా బలపరాజితాః. 29

తాసా ముచ్చాసవాతేన, వస్త్రం మాల్యం చ గాత్రజం
నాత్యర్థం సుందతే చిత్రం, ప్రాప్య మందమివానిలమ్. 30

చందనస్య చ శీతస్య, శీఢోర్మధురసస్య చ
వివిధస్య చ మాల్యస్య, ధూపస్య వివిధస్య చ. 31

బహుధా మారుత స్తత్ర, గంధం వివిధ ముద్యహన్
రసానాం చందనానాం చ, ధూపానాం చైవ మూర్చితః. 32

ప్రవవౌ సురభి ర్గంధో, విమానే పుష్పకే తదా
శ్యామావదాతా స్తత్రాన్యః, కాశ్చిత్ కృష్ణా వరాంగనాః. 33

కాశ్చిత్ కాంచన వర్ణాంగ్యః, ప్రమదా రాక్షసాలయే
తాసాం నిద్రావశత్యాచ్చ, మదనేన విమూర్చితమ్. 34

పద్మినీనాం ప్రసుప్తానాం, రూప మాసీ ద్యథైవ హి
ఏవం సర్వ మశేషేణ, రావణాంతఃపురం కపిః. 35

దదర్శ సుమహాతేజా, న దదర్శ చ జానకీం
నిరీక్షమాణశ్చ తదా, తాః స్త్రియ స్స మహాకపిః. 36

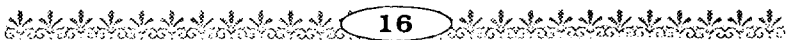
(జగమ మహతీం చింతాం, ధర్మసాధ్యస శంకితః)
పరదారావరోధస్య, ప్రసుప్తస్య నిరీక్షణం
ఇదం ఖలు మమాత్యర్థం, ధర్మలోపం కరిష్యతి. 37

న హి మే పరదారాణాం, దృష్టి ర్విషయవర్తినీ
అయం చాత్ర మయా దృష్టః, పరదార పరిగ్రహః. 38

తస్య ప్రాదురభూ చ్చింతా, పున రన్యో మనస్వినః
నిశ్చితై కాంత చిత్తస్య, కార్యనిశ్చయదర్శినః. 39

- కామం దృష్ట్వా మయా సర్వా, విశ్వస్థా రావణ స్త్రీయః
 న హి మే మనసః కించిత్, వైకృత్య ముపపద్యతే. 40
- మనో హి హేతుః సర్వేషాం, ఇంద్రియాణాం ప్రపర్తనే
 శుభాశుభా స్వవస్థాసు, తచ్చ మే సువ్యవస్థితమ్. 41
- నాన్యత్ర హి మయా శక్యా, వైదేహీ పరిమార్గితుం
 స్త్రీయో హి స్త్రీషు దృశ్యంతే, సదా సంపరిమార్గణే. 42
- యస్య సత్త్వస్య యా యోనిః, తస్యాం తత్పరిమార్గ్యతే
 న శక్యా ప్రమదా నష్టా, మృగీషు పరిమార్గితుమ్. 43
- తదిదం మార్గితం తావత్, శుద్ధేన మనసా మయా
 రావణాంతఃపురం సర్వం, దృశ్యతే న చ జానకీ. 44
- దేవగంధర్వకన్యాశ్చ, నాగకన్యాశ్చ వీర్యవాన్
 అవేక్షమాణో హనుమాన్, నైవాపశ్యత జానకీం. 45
- తామపశ్యన్ కపి స్తత్ర, పశ్యం శ్చాన్యా వరస్త్రీయః
 అపక్రమ్య తదా వీరః, ప్రధ్యాతు ముపచక్రమే. 46
- స భూయస్తు పరం శ్రీమాన్, మారుతి ర్యత్న మాస్థితః
 ఆపానభూమి ముత్సృజ్య, తద్విచేతుం ప్రచక్రమే. 47

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
 చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం
 శ్రీమత్సుందరకాండే ఏకాదశ స్కంధః.

ద్వాదశ స్కంధః (12)

స తస్య మధ్యే భవనస్య మారుతిః
లతాగృహం శ్చిత్రగృహం న్నిశాగృహన్
జగామ సీతాం ప్రతి దర్శనోత్సుకో
న చైవ తాం పశ్యతి చారుదర్శనామ్. 1

స చింతయామాస తతో మహాకపిః
ప్రియా మపశ్యన్ రఘునందనస్య తాం
ద్రువం హి సీతా మ్రియతే యథా న మే
విచిన్యతో దర్శన మేతి మైథిలీ. 2

సా రాక్షసానాం ప్రవరేణ జానకీ
స్యశీల సంరక్షణ తత్పరా సతీ
అనేన నూనం ప్రతి దుష్టకర్మణా
హతా భవే దార్యపథే పరేస్థితా. 3

విరూపరూపా వికృతా వివర్చసో
మహాననా దీర్ఘ విరూపదర్శనాః
సమీక్య సా రాక్షసరాజయోషితో
భయా ద్విసమ్భా జనకేశ్వరాత్మజా. 4

సీతా మదృష్ట్వా హ్యనవాప్య పౌరుషం
విహృత్య కాలం సహ వానరై శ్చిరం
న మేఽస్తి సుగ్రీవ సమీపగా గతిః
సుతీక్ష్ణ దండో బలవాంశ్చ వానరః. 5

- దృష్ట మంతఃపురం సర్వం, దృష్టా రావణయోషితః
 న సీతా దృశ్యతే సాధ్యీ, వృథా జాతో మమ శ్రమః. 6
- కిం ను మాం వానరాః సర్వే, గతం వక్ష్యంతి సంగతాః
 గత్వా తత్ర త్వయా వీర, కిం కృతం తద్యదస్య నః. 7
- అదృష్ట్యా కిం ప్రవక్త్యామి, తామహం జనకాత్మజాం
 ధృవం ప్రాయ ముపైష్యంతి, కాలస్య వ్యతివర్తనే. 8
- కిం వా వక్ష్యతి వృద్ధశ్చ, జాంబవా నంగదశ్చ నః
 గతం పారం సముద్రస్య, వానరాశ్చ సమాగతాః. 9
- అనిర్వేదః శ్రీయోమూలం, అనిర్వేదః పరం సుఖం
 అనిర్వేదో హి సతతం, సర్వార్థేషు ప్రవర్తకః. 10
- కరోతి సఫలం జంతోః, కర్మ యత్త త్కరోతి నః
 తస్మా దనిర్వేదకృతం, యత్నం చేష్టేత్ హముత్తమమ్. 11
- భూయ స్తావ ద్విచేష్యామి, దేశాన్ రావణపాలితాన్
 ఆపానశాలా విచితాః, తథా పుష్పగృహాణీ చ 12
- చిత్రశాలాశ్చ విచితాః, భూయః క్రీడా గృహాణీ చ
 నిమ్మటాంతర రథ్యాశ్చ, విమానాని చ సర్వశః. 13
- ఇతి సంచింత్య భూయోఽపి, విచేతు ముపచక్రమే
 భూమీగృహాన్ చైత్యగృహాన్, గృహాతిగృహాకా నపి. 14
- ఉత్పత నిష్పతం శ్చాపి, తిష్ఠన్ గచ్ఛన్ పునః పునః
 అపావృణ్యం శ్చ ద్వారాణి, కవాటా న్యవఘాటయన్. 15
- ప్రవిశన్ నిష్పతం శ్చాపి, ప్రపత న్నుత్పతన్నపి
 సర్వమ ప్యవకాశంసః, విచచార మహాకపిః. 16

- చతురంగుల మాత్రోఽపి, నావకాశ స్స విద్యతే
 రావణాంతఃపురే తస్మిన్, యం కపిర్న జగమ సః. 17
- ప్రాకారాంతర రథ్యాశ్చ, వేదికా శైత్యసంశ్రయాః
 దీర్ఘికాః పుష్కరిణ్యాశ్చ, సర్వం తేనావలోకితమ్. 18
- రాక్షసోఽవివిధాకారాః, విరూపా వికృతా స్తథా
 దృష్టా హనుమతా తత్ర, న తు సా జనకాత్మజా. 19
- రూపేణా ప్రతిమా లోకే, వరా విద్యాధరస్త్రియః
 దృష్టా హనుమతా తత్ర, న తు రాఘవనందినీ 20
- నాగకన్యా వరారోహః, పూర్ణచంద్ర నిభాననాః
 దృష్టా హనుమతా తత్ర, న తు సీతా సుమధ్యమా. 21
- ప్రమధ్య రాక్షసేంద్రేణ, దేవకన్యా బలాద్భృతాః
 దృష్టా హనుమతా తత్ర, న సా జనకనందినీ. 22
- సోఽపశ్యం స్తాం మహాబాహుః, పశ్యం శ్చాన్యా వరస్త్రియః
 విషసాద ముహు ర్థీమాన్, హనూమా న్మారుతాత్మజః. 23
- ఉద్యోగం వానరేంద్రాణాం, ప్లవనం సాగరస్య చ
 వ్యర్థం వీక్యానిలసుతః, చింతాం పున రుపాగమత్. 24
- అవతీర్య విమానాచ్ఛ, హనూమా న్మారుతాత్మజః
 చింతా ముపజగా మాథ, శోకోపహతచేతనః. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
 చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం
 శ్రీమత్పుండరకాండే ద్వాదశ స్కంధః.

త్రయోదశ స్కంధః (13)

- విమానాత్తు సుసంక్రమ్య, ప్రాకారం హరియాథపః
హనూమాన్ వేగవా నాసీత్, యథా విద్యుద్ధనాంతరే. 1
- సంపరిక్రమ్య హనుమాన్, రావణస్య నివేశనాత్
అద్రష్ట్వా జానకీం సీతాం, అబ్రవీ ద్యచనం కపిః. 2
- భూయిష్టం లోళితా లంకా, రామస్య చరతా ప్రియం
న హి పశ్యామి వైదేహీం, సీతాం సర్వాంగశోభనామ్. 3
- పల్వలాని తటాకాని, సరాంసి సరిత స్తథా
నద్యోఽనూపవనాంతాశ్చ, దుర్గాశ్చ ధరణీధరాః. 4
- లోళితా వసుధా సర్వా, న తు పశ్యామి జానకీం
ఇహ సంపాతినా సీతా, రావణస్య నివేశనే. 5
- అభ్యాతా గృధ్రరాజేన, న చ పశ్యామి తా మహం
కిం ను సీతాఽథ వైదేహీ, మైథిలీ జనకాత్మజా. 6
- ఉపతిష్ఠేత వివశా, రావణం దుష్టచారిణం
క్షీప్ర ముత్పతతో మన్యే, సీతా మాదాయ రక్షసః. 7
- బిభ్యత్ రామబాణానాం, అంతరా పతితా భవేత్
అథవా హ్రియమాణాయాః, పథి సిద్ధనిపేవితే. 8
- మన్యే పతిత మార్యాయా, హృదయం ప్రేక్ష్య సాగరం
రావణ స్యోరువేగేన భుజాభ్యాం పీడితేన చ. 9

- తయా మన్యే విశాలాక్యాః, త్య క్రం జీవిత మార్యయా
ఉపర్యుపరి వా నూనం, సాగరం క్రమత స్తదా. 10
- వివేష్టమానా పతితా, సముద్రే జనకాత్మజా
అహో క్షుద్రేణ వాఽనేన, రక్షంతీ శీల మాత్మనః. 11
- అబంధు ర్భక్తితా సీతా, రావణేన తపస్వినీ
అథవా రాక్షసేంద్రస్య, పత్నీభి రసితేక్షణా. 12
- అదుష్టా దుష్టభావాభిః, భక్తితా సా భవిష్యతి
సంపూర్ణచంద్రప్రతిమం, పద్మపత్రనిభేక్షణమ్. 13
- రామస్య ధ్యాయతీ వక్త్రం, పంచత్వం కృపణా గతా
హా రామ లక్ష్మణే త్యవం, హౌ యోధ్యే చేతి మైథిలీ. 14
- విలప్య బహు వైదేహీ, న్యస్త దేహా భవిష్యతి
అథవా నిహితా మన్యే, రావణస్య నివేశనే. 15
- నూనం లాలప్యతే సీతా, పంజరస్థేవ శారికా
జనకస్య సుతా సీతా, రామపత్నీ సుమధ్యమా. 16
- కథ ముత్పలపత్రాక్షీ, రావణస్య వశం వ్రజేత్
వినష్టా వా ప్రణష్టా వా, మృతా వా జనకాత్మజా. 17
- రామస్య ప్రియభార్యస్య, న నివేదయితుం క్రమం
నివేద్యమానే దోష స్స్యాత్, దోష స్స్యాత్ అనివేదనే. 18
- కథం ను ఖలు కర్తవ్యం, విషమం ప్రతిభాతి మే
అస్మిన్నే వం గతే కార్యే, ప్రాప్తకాలం క్రమం చ కిమ్. 19

- భవే దితి మతం భూయో, హనుమాన్ ప్రవిచారయత్
యది సీతా మధ్యష్ట్యాఽఽహం, వానరేంద్రపురీ మితః. 20
- గమిష్యామి తతః కో మే, పురుషార్థో భవిష్యతి
మమేదం లంఘనం వ్యర్థం, సాగరస్య భవిష్యతి. 21
- ప్రవేశజైవ లంకాయాః, రాక్షసానాం చ దర్శనం
కిం మాం వక్ష్యతి సుగ్రీవో, హరయో వా సమాగతాః. 22
- కిష్కింధాం సమనుప్రాప్తం, తౌ వా దశరథాత్మజౌ
గత్వా తు యది కాకుత్స్థం, వక్ష్యామి పరమప్రియమ్. 23
- న దృష్టేతి మయా సీతా, తతఃత్యక్త్యతి జీవితం
పరుషం దారుణం క్రూరం, తీక్ష్ణ మింద్రియతాపనమ్. 24
- సీతా నిమిత్తం దుర్వాక్యం, శ్రుత్వా స న భవిష్యతి
తం తు కృచ్ఛగతం దృష్ట్వా, పంచత్వగతమానసమ్. 25
- భృశానురక్తో మేధావీ, న భవిష్యతి లక్ష్మణః
వినష్టౌ భ్రాతరో శ్రుత్వా, భరతోఽపి మరిష్యతి. 26
- భరతం చ మృతం దృష్ట్వా, శత్రుఘ్నో న భవిష్యతి
పుత్రాన్ మృతాన్ సమీక్ష్యాథ, న భవిష్యంతి మాతరః. 27
- కౌసల్యా చ సుమిత్రా చ, కైకేయీ చ న సంశయః
కృతజ్ఞః సత్యసంధ శ్చ, సుగ్రీవః ప్లవగాధిపః. 28
- రామం తథాగతం దృష్ట్వా, తత స్త్యక్త్యతి జీవితం
దుర్మనా వ్యధితా దీనా, నిరానందా తపస్వినీ. 29

- పీడితా భర్తృశోకేన, రుమా త్యక్త్యతి జీవితం
వాలిజేన తు దుఃఖేన, పీడితా శోకకర్పితా. 30
- పంచత్యం చ గతే రాజ్ఞి, తారాఽపి న భవిష్యతి
మాతాపిత్రో ర్యినాశేన, సుగ్రీవవ్యసనేన చ. 31
- కుమారోఽప్యంగదః కస్మాత్, ధారయిష్యతి జీవితం
భర్తృజేన తు దుఃఖేన, హ్యభిభూతా వనోకసః. 32
- శిరాం న్యభిహనిష్యంతి, తలై ర్ముష్టిభిరేవ చ
సాంత్యే నానుప్రదానేన, మానేన చ యశస్వినా. 33
- లాలితాః కపిరాజేన, ప్రాణాన్ త్యక్త్యంతి వానరాః
న వనేషు న శైలేషు, న నిరోధేషు వా పునః. 34
- క్రీడా మనుభవిష్యంతి, సమేత్య కపికుంజరాః
సపుత్రదారా స్సామాత్యాః, భర్తృవ్యసనపీడితాః. 35
- శైలాగ్రేభ్యః పతిష్యంతి, సమేత్య విషమేషు చ
విష ముద్బంధనం వాపి, ప్రవేశం జ్వలనస్య వా. 36
- ఉపవాస మథో శస్త్రం, ప్రచరిష్యంతి వానరాః
ఘోర మారోదనం మన్యే, గతే మయి భవిష్యతి. 37
- ఇక్ష్వాకుకుల నాశశ్చ, నాశశ్చైవ వనోకసాం
సోఽహం నైవ గమిష్యామి, కిష్కింధాం నగరీ మితః. 38
- న చ శక్త్యా మ్యహం ద్రష్టుం, సుగ్రీవం మైథిలీం వినా
మయ్యగచ్ఛతి చేహస్థే, ధర్మాత్మానౌ మహారథౌ. 39

- అశయా తౌ ధరిష్యేతే, వానరాశ్చ మనస్వినః
హస్తాదానో ముఖాదానో, నియతో వృక్షమూలికః. 40
- వానప్రస్థో భవిష్యామి, హ్యదృష్ట్వా జనకాత్మజాం
సాగరానూపజే దేశే, బహుమూలఫలోదకే. 41
- చితాం కృత్యా ప్రవేక్ష్యామి, సమిద్ధ మరణీసుతం
ఉపవిష్టస్య వా సమ్యక్, లింగినీం సాధయిష్యతః. 42
- శరీరం భక్షయిష్యంతి, వాయసా శ్వాపదాని చ
ఇదం మహర్షిభి ర్ఘృష్టం, నిర్యాణ మితి మే మతిః. 43
- సమ్యగాపః ప్రవేక్ష్యామి, న చేత్వశ్యామి జానకీం
సుజాతమూలా సుభగా, కీర్తిమాలా యశస్వినీ. 44
- ప్రభగ్నా చిరరాత్రీయం, మమ సీతా మపశ్యతః
తాపసో వా భవిష్యామి, నియతో వృక్షమూలికః. 45
- నేతః ప్రతిగమిష్యామి, తా మదృష్ట్వాఽసితేక్షణాం
యదీతః ప్రతిగచ్ఛామి, సీతా మనధిగమ్య తామ్. 46
- అంగద స్సహి తై స్సర్వైః, వానరై ర్న భవిష్యతి
వినాశే బహవో దోషాః, జీవన్ భద్రాణి పశ్యతి. 47
- తస్మాత్ప్రాణాన్ ధరిష్యామి, ధ్రువో జీవితసంగమః
ఏవం బహువిధం దుఃఖం, మనసా ధారయన్ముహుః. 48
- నాధ్యగచ్ఛ త్తదా పారం, శోకస్య కపికుంజరః
రావణం వా వధిష్యామి, దశగ్రీవం మహాబలమ్. 49

- కామ మస్తు హృతా సీతా, ప్రత్యాచీర్ణం భవిష్యతి
అథ వైనం సముత్క్షిప్య, హ్యుపర్యుపరి సాగరమ్. 50
- రామా యోపహరిష్యామి, పశుం పశుపతే రివ
ఇతి చింతాం సమాపన్నః, సీతా మనధిగమ్య తామ్. 51
- ధ్యానశోకపరీతాత్మా, చింతయామాస వానరః
యావత్ప్రీతాం హి పశ్యామి, రామపత్నీం యశస్వినీమ్. 52
- తావ దేతాం పురీం అంకాం, విచినోమి పునః పునః
సంపాతివచనా చ్ఛాపి, రామం యద్యానయా మ్యహమ్. 53
- అపశ్యన్ రాఘవో భార్యాం, నిర్దహేత్ సర్వవానరాన్
ఇహై వ నియతాహరో, వత్స్యామి నియతేంద్రియః. 54
- న మత్కృతే వినశ్యేయః, సర్వే తే నరవానరాః
అశోకవనికా చేయం, దృశ్యతే యా మహాద్రుమా. 55
- ఇమా మధిగమిష్యామి, న హీయం విచితా మయా
వసూన్ రుద్రాం స్రథాఽఽ దిత్వాన్, అశ్వినౌ మరుతోఽపి చ. 56
- నమస్కృత్యా గమిష్యామి, రక్షసాం శోకవర్ధనః
జిత్వా తు రాక్షసాన్ సర్వాన్, ఇక్వాకుకుల నందినీమ్. 57
- సంప్రదాస్యామి రామాయ, యథా సిద్ధిం తవస్యినే
స ముహూర్త మివ ధ్యాత్యా, చింతావగ్రధితేంద్రియః. 58

- ఉదతిష్టన్మ హాతేజా, హనూమా న్మారుతాత్మజః
 నమోఽస్తు రామాయ సలక్ష్మణాయ
 దేవ్యై చ తస్యై జనకాత్మజాయై
 నమోఽస్తు రుద్రేంద్రయమానిలేభ్యోః.
 నమోఽస్తు చంద్రార్కమరుద్గణేభ్యః 59
- స తు తేభ్యో నమస్సుత్య, సుగ్రీవాయ చ మారుతిః 60
- దిశ స్సర్వా స్సమాలోక్య, హ్యశోకవనికాం ప్రతి
 స గత్యా మనసా పూర్వం, అశోకవనికాం శుభాం. 61
- ఉత్తరం చింతయామాస, వానరో మారుతాత్మజః
 ధృవం తు రక్షో బహుళా, భవిష్యతి వనాకులా. 62
- అశోకవనికాఽచింత్యా, సర్వసంస్కారసంస్కృతా
 రక్షిణ శ్చాత్ర విహితా, నూనం రక్షంతి పాదపాన్. 63
- భగవానపి సర్వాత్మా, నాతిక్షోభం ప్రవౌతి వై
 సంక్షిప్తోఽయం మయాఽఽత్మాచ,రామార్థే రావణస్య చ. 65
- సిద్ధిం మే సంవిధాస్యంతి, దేవా స్సర్విగణా స్త్విహ
 బ్రహ్మ స్వయంభూ ర్భగవాన్, దేవా శ్చైవ దిశంతు మే. 65
- సిద్ధి మగ్నిశ్చ వాయుశ్చ, పురుహూతశ్చ వజ్రభృత్
 వరుణః పాశహస్తశ్చ, సోమాదిత్యౌ తదై వ చ. 66
- అశ్వినౌ చ మహాత్మానౌ, మరుత శ్శర్వ ఏవ చ
 సిద్ధిం సర్వాణి భూతాని, భూతానాం చైవ యః ప్రభుః. 67

దాస్యంతి మమ యే చాన్యే, హ్యదృష్టాః పథి గోచరాః
 తదున్నసం పాండురదంత మవ్రణం
 శుచిస్మితం పద్మపలాశలోచనం
 ద్రక్ష్యే తదార్యా వదనం కదా న్యహం
 ప్రసన్న తారాధిపతుల్యదర్శనమ్.

68

క్షుద్రేణ పాపేన నృశంసకర్మణా
 సుదారుణాలంకృత వేషధారిణా
 బలాభిభూతా హ్యబలా తపస్విని
 కథం ను మే దృష్టి పథేఽద్య సా భవేత్.

69

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
 చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
 శ్రీమత్సుందరకాండే త్రయోదశ స్సర్గః.

చతుర్దశ స్సర్గః (14)

స ముహూర్త మివ ధ్యాత్యా, మనసా చాభిగమ్య తాం
 అవప్నోతో మహాతేజాః, ప్రాకారం తస్య వేశ్యసః.

1

స తు సంహృష్టసర్వాంగః, ప్రాకారస్థో మహాకపిః
 పుష్పితాగ్రా న్యసంతాదౌ, దదర్శ వివిధాన్ ద్రుమాన్.

2

సోలా నశోకా నృవ్యాంశ్చ, చంపకాంశ్చ సుపుష్పితాన్
 ఉద్ధాలకా న్నాగవృక్షాన్, చూతా నృపిముఖానపి.

3

- అథా మ్రవణ సంఘన్నాం, లతాశత సమావృతాం
జ్యోముక్త ఇవ నారాచః, పుష్పవే వృక్షవాటికామ్. 4
- స ప్రవిశ్య విచిత్రాం తాం, విహగై రభినాదితాం
రాజతైః కాంచనైశ్చైవ, పాదపై స్సర్వతో వృతామ్. 5
- విహగై ర్భుగసంఘైశ్చ, విచిత్రాం చిత్రకాననాం
ఉదితాదిత్యసంకాశాం, దదర్శ హనుమా న్కపిః. 6
- వృతాం నానావిధై ర్ఘృతైః, పుష్పోపగ ఫలోపగైః
కోకిలై ర్భుంగరాజై శ్చ, మత్తై ర్నిత్యనిషేవితామ్. 7
- ప్రహృష్టమనుజే కాలే, మృగపక్షినమాకులే
మత్తబర్హిణసంఘుష్టాం, నానాద్విజగణాయుతామ్. 8
- మార్గమాణో వరారోహం, రాజపుత్రీ మనిందితాం
సుఖప్రసుప్తా నిఘాగన్, బోధయామాస వానరః. 9
- ఉత్పతద్భి ర్ద్విజగణైః, పక్షై స్సాలా స్సమాహతాః
అనేకవర్ణాః వివిధాః, ముముచుః పుష్పవృష్టయః. 10
- పుష్పావకీర్ణః శుశుభే, హనుమా న్మారుతాత్మజః
అశోకవనికా మధ్యే, యథా పుష్పమయో గిరిః. 11
- దిశః సర్వాః ప్రధావంతం, వృక్షషండగతం కపిం
దృష్ట్వా సర్వాణి భూతాని, వసంత ఇతి మేనిరే. 12
- వృక్షేభ్యః పతితైః పుష్పైః, అవకీర్ణా పృథగ్విధైః
రరాజ వసుధా తత్ర, ప్రమదేవ విభూషితా. 13

- తరస్యినా తే తరవః, తరసాభిప్రకంపితాః
కుసుమాని విచిత్రాణి, సస్పృజాః కపినా తదా. 14
- నిర్దూతపత్ర శిఖరాః, శీర్ష్ణపుష్ప ఫల ద్రుమాః
నిక్షిప్త వస్త్రాభరణాః, ధూర్తా ఇవ పరాజితాః. 15
- హనూమతా వేగవతా, కంపితా స్తే నగోత్తమాః
పుష్పపర్ణఫలా న్యాశు, ముముచుః పుష్పశాలినః. 16
- విహంగసంఘై ర్హీనా స్తే, స్కంధమాత్రాశ్రయాద్రుమాః
బభూవు రగమా స్పర్శ్యే, మారుతే నేవ నిర్దుతాః. 17
- నిర్దూతకేశీ యువతిః, యథా మృదితవర్ణకాః
నిష్పీతశుభదంతోష్ఠీ, నఖైర్దంతైశ్చ వికృతా. 18
- తథా లాంగూలహస్తైశ్చ, చరణాభ్యాం చ మర్దితా
బభూవా శోకవనికా, ప్రభగ్న వరపాదపా. 19
- మహాలతానాం దామాని, వ్యధమ త్తరసా కపిః
యథా ప్రావృషి వింధ్యస్య, మేఘజాలాని మారుతః. 20
- స తత్ర మణిభూమీ శ్చ, రాజతీ శ్చ మనోరమాః
తథా కాంచనభూమీ శ్చ, దదర్శ విచరన్ కపిః. 21
- వాపీశ్చ వివిధాకారాః, పూర్ణా పరమవారిణా
మహర్షై ర్మణిసోపానైః, ఉపపన్నా స్తత స్తతః. 22
- ముక్తాప్రవాళ సికతాః, స్నాటికాంతర కుట్టిమాః
కాంచనై స్తరుభి శ్చిత్రైః, తీరజై రువశోభితాః. 23

- పుల్లవద్యోత్పల వనాః, చక్రవాకోపకూజితాః
 నత్యూహరుతసంఘుష్టాః, హంససారసనాదితాః. 24
- దీర్ఘాభి ర్దుమయుక్తాభిః, సరిద్భి శ్చ సమంతతః
 అమృతోపమతోయాభిః, శివాభి రుపసంస్కృతాః. 25
- లతాశతై రవతతాః, సంతాన కుసుమావృతాః
 నానాగుల్మావృతఘనాః, కరవీర కృతాంతరాః. 26
- తతోఽంబుధరసంకాశం, ప్రవృద్ధశిఖరం గిరిం
 విచిత్రకూటం కూటైశ్చ, సర్వతః పరివారితమ్. 27
- శిలాగృహై రవతతం, నానావృక్తై స్సమావృతం
 దదర్శ హరి శార్దూలో, రమ్యం జగతిపర్యతమ్. 28
- దదర్శ చ నగా త్తస్మాత్, నదీం నిపతితాం కపిః
 అంకా దివ సముత్పత్య, ప్రియస్య పతితాం ప్రియామ్. 29
- జలే నిపతితాగ్రై శ్చ, పాదపై రుపశోభితాం
 వార్యమాణా మివ క్రుద్ధాం, ప్రమదాం ప్రియబంధుభిః. 30
- పునరావృత్తతోయాం చ, దదర్శ స మహాకపిః
 ప్రసన్నామివ కాంతస్య, కాంతాం పునరుపస్థితామ్. 31
- తస్యాఽదూరా త్సపద్మిన్యో, నానాద్విజగణాయుతాః
 దదర్శ కపిశార్దూలో, హనూమా న్మారుతాత్మజః. 32
- కృత్రిమాం దీర్ఘికాం చాపి, పూర్ణాం శీతేన వారిణా
 మణిప్రవరసోపానాం, ముక్తాసికతశోభితామ్. 33

- వివిధైర్బుగసంఘైశ్చ, విచిత్రాం చిత్రకాననాం
 ప్రాసాదై స్సుమహద్భి శ్చ, నిర్మితై ర్విశ్వకర్మణా. 34
- కాననైః కృత్రిమై శ్చాపి, సర్వత స్సుమలంకృతాం
 యే కేచిత్పాదపా స్తత్ర, పుష్పోపగ ఫలోపగాః. 35
- సచ్చుత్త్రా స్సువితర్దీకాః, సర్వే సౌవర్ణవేదికాః
 లతాప్రతానై ర్భూభిః, పర్ణైశ్చ బహుభి ర్వుతామ్. 36
- కాంచనీం శింశుపా మేకాం, దదర్శ హనుమాన్కృపిః
 వృతాం హేమమయీభిస్తు, వేదికాభి స్సుమంతతః. 37
- తేషాం ద్రుమాణాం ప్రభయా, మేరో రివ దివాకరః
 తమన్యత తదా వీరః, కాంచనోఽస్మీతి వానరః. 38
- సోఽపశ్య ద్భూమిభాగాం శ్చ, గర్తప్రస్రవణాని చ
 సువర్ణవృక్షా నపరాన్, దదర్శ శిఖిసన్నిభాన్. 39
- తాం కాంచనై స్తరుగణైః, మారుతేన చ వీజితాం
 కింకీశత నిర్దోషాం, దృష్ట్వా విస్మయ మాగమత్. 40
- సుపుష్పితాగ్రాం రుచిరాం, తరుణాంకుర పల్లవాం
 తా మారుహ్య మహాబాహుః, శింశుపాం పర్ణసంవృతామ్. 41
- ఇతో ద్రక్ష్యామి వైడేహీం, రామదర్శనలాలసాం
 ఇత శ్చేత శ్చ దుఃఖారాం, సంపతంతీం యదృచ్ఛయా. 42
- అశోకవనికా చేయం, దృఢం రమ్యా దురాత్మనః
 చంపకై శ్చందనై శ్చాపి, వకులైశ్చ విభూషితా. 43

- ఇయం చ నలినీ రమ్యా, ద్విజసంఘనిషేవితా
ఇమాం సా రామమహిషీ, నూన మేష్యతి జానకీ. 44
- సా రామా రామమహిషీ, రాఘవస్య ప్రియా సతీ
వనసంచారకుశలా, నూన మేష్యతి జానకీ. 45
- అథవా మృగశాబాకీ, వనస్యాస్య విచక్షణా
వన మేష్యతి సాఽఽ ర్యేహ, రామచింతానుకర్పితా. 46
- రామశోకాభిసంతప్తా, సా దేవీ వామలోచనా
వనవాసే రతా నిత్యం, ఏష్యతే వనచారిణీ. 47
- వనేచరాణాం సతతం, నూనం స్పృహయతే పురా
రామస్య దయితా భార్యా, జనకస్య సుతా సతీ. 48
- సంధ్యాకాలమనా శ్యామా, ధృవ మేష్యతి జానకీ
నదీం చేమాం శివజలాం, సంధ్యార్థే వరవర్జినీ. 49
- తస్యా శ్చాప్యనురూపేయం, అశోకవనికా శుభా
శుభా యా పార్థి వేంద్రస్య, పత్నీ రామస్య సమ్మతా. 50
- యది జీవతి సా దేవీ, తారాధిపనిభాననా
ఆగమిష్యతి సాఽఽ వశ్యం, ఇమాం శివజలాం నదీమ్. 51
- ఏవం తు మత్యా హనుమా న్మహాత్మా
ప్రతీక్షమాణో మనుజేంద్రపత్నీం
అవేక్షమాణశ్చ దదర్శ సర్వం
సుపుష్పితే పర్ణఘనే నిలీనః. 52

జత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
 చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
 శ్రీమత్సుందరకాండే చతుర్దశ స్సర్గః.

పంచదశ స్సర్గః (15)

- స వీక్షమాణ స్తత్రస్థో, మార్గమాణశ్చ మైథిలీం
 ఆవేక్షమాణ శ్చ మహీం, సర్వాం తా మన్యవైక్షత. 1
- సంతానకలతాభిశ్చ, పాదపై రుపశోభితాం
 దివ్యగంధరసోపేతాం, సర్వత స్సమలంకృతామ్. 2
- తాం స నందనసంకాశాం, మృగపక్షిభి రావృతాం
 హర్ష్యప్రాసాద సంబాధాం, కోకిలాకులనిస్యనామ్. 3
- కాంచనోత్పలపద్మాభిః, వాపీభి రుపశోభితాం
 బహ్వసనకుఢోపేతాం, బహుభూమిగృహాయుతామ్. 4
- సర్వర్తుకుసుమై రమ్యాం, ఫలవద్భిశ్చ పాదపైః
 పుష్పితానా మశోకానాం, శ్రీయా సూర్యోదయప్రభామ్. 5
- ప్రదీప్తామివ తత్రస్థో, మారుతి స్సముదైక్షత
 నిష్పత్రశాఖాం విహగైః, క్రియమాణా మివాసకృత్. 6
- వినిష్పతద్భి శ్చతశః, చిత్రైః పుష్పావతంసకైః
 ఆమూలపుష్పనిచిత్రైః, అశోకై శ్శోకనాశనైః. 7

- పుష్పభారాతిభారైశ్చ, స్పృశద్భిరివ మేదిసీం
కర్ణికారైః కుసుమితైః, కింశుకైశ్చ సుపుష్పితైః. 8
- స దేశః ప్రభయా తేషాం, ప్రదీప్త ఇవ సర్వతః
పున్నాగా స్సప్తపర్ణాశ్చ, చంపకోద్దాలకా సైథా. 9
- విపృద్ధమూలా బహవః, శోభంతే స్మ సుపుష్పితాః
శాతకుంభనిభాః కేచిత్, కేచిత్ అగ్ని శిఖోపమాః. 10
- నీలాంజననిభాః కేచిత్, తత్రాఽశోకాస్సహస్రశః
నందనం వివిధోద్యానం, చిత్రం చైత్రరథం యథా. 11
- అతివృత్త మివాచింత్యం, దివ్యం రమ్యం శ్రీయావృతం
ద్వితీయమివ చాకాశం, పుష్పజ్యోతిర్గణాయుతమ్. 12
- పుష్పరత్నశతై శ్చిత్రం, పంచమం సాగరం యథా
సర్వర్తు పుష్పై ర్నిచితం, పాదపై ర్మధుగంధిభిః. 13
- నానానినాదై రుద్యానం, రమ్యం మృగగణై ర్విజైః
అనేకగంధప్రవహం, పుణ్యగంధం మనోరమమ్. 14
- శైలేంద్రమివ గంధాఢ్యం, ద్వితీయం గంధమాదనం
అశోకవనికాయాం తు, తస్యాం వానరపుంగవః. 15
- స దద రావిదూరస్థం, చైత్య ప్రాసాద ముచ్చితం
మధ్యే స్తంభసహస్రేణ, స్థితం కైలాసపాండురమ్. 16
- ప్రవాళకృతసోపానం, తప్తకాంచనవేదికం
ముష్ణంత మివ చక్షూషి, ద్యోతమాన మివ శ్రీయా. 17

- విమలం ప్రాంశుభావత్వాత్, ఉల్లిఖంత మివాంబరం
 తతో మలినసంవీతాం, రాక్షసీభి స్సమావృతామ్. 18
- ఉపవాసకృశాం దీనాం, నిశ్యసంతీం పునఃపునః
 దదర్శ శుక్లపక్షాదౌ, చంద్రరేఖా మివామలామ్. 19
- మందం ప్రఖ్యాయమానేన, రూపేణ రుచిరప్రభాం
 పినద్ధాం ధూమజాలేన, శిఖామివ విభావసోః. 20
- పీతే నై కేన సంవీతాం, క్లిష్టే నోత్తమ వాససా
 స పంకా మనలంకారాం, విపద్ధా మివ పద్మినీమ్. 21
- వ్రీళితాం దుఃఖసంతప్తాం, పరిమ్లానాం తపస్వినీం
 గ్రహేణాంగారకేణేవ, పీడితా మివ రోహిణీమ్. 22
- అశ్రు పూర్ణముఖీం దీనాం, కృశా మనశనేన చ
 శోకధ్యాన పరాం దీనాం, నిత్యం దుఃఖపరాయణామ్. 23
- ప్రియం జనమపశ్యంతీం, పశ్యంతీం రాక్షసిగణం
 స్వగణేన మృగీం హీనాం, శ్వగణాభివృతా మివ. 24
- నీలనాగాభయా వేణ్యా, జఘనం గత యైకయా
 నీలయా నీరదాపాయే, వనరాజ్యా మహీ మివ. 25
- సుఖార్థాం దుఃఖసంతప్తాం, వ్యసనానా మకోవిదాం
 తాం సమీక్య విశాలాక్షీం, అధికం మలినాం కృశామ్. 26
- తర్కయామాస సీతేతి, కారణై రుపపాదిభిః
 హ్రీయమాణా తదా తేన, రక్షసా కామరూపిణా. 27

- యథా రూపా హి దృష్టా వై, తథా రూపేయ మంగనా
 పూర్ణచంద్రాననాం సుభ్రూం, చారు వృత్తపయోధరామ్. 28
- కుర్వంతీం ప్రభయా దేవీం, సర్వా వితిమిరా దిశః
 తాం నీలకేశీం బింబోష్ఠీం, సుమధ్యాం సుప్రతిష్ఠితామ్. 29
- సీతాం పద్మ పలాశాక్షీం, మన్మథస్య రతిం యథా
 ఇష్టాం సర్వస్య జగతః, పూర్ణచంద్రప్రభా మివ. 30
- భూమౌ సుతనుమాసీనాం, నియతామివ తాపసీం
 నిశ్వాసబహుళాం భీరుం, భుజగేంద్రవధూ మివ. 31
- శోకజాలేన మహతా, వితతేన న రాజతీం
 సంసక్తాం ధూమజాలేన, శిఖా మివ విభావసోః. 32
- తాం స్ఫుటీ మివ సందిగ్ధాం, ఋద్ధిం నిపతితా మివ
 విహతా మివ చ శ్రద్ధాం, ఆశాం ప్రతిహతా మివ. 33
- సోపసర్గాం యథా సిద్ధిం, బుద్ధిం సకలుషామివ
 అభూతే నాపవాదేన, కీర్తిం నిపతితా మివ. 34
- రామోపరోధవ్యథితాం, రక్షోహరణకర్పితాం
 అబలాం మృగశాబాక్షీం, వీక్షమాణాం తత స్తతః. 35
- బాష్పాంబుపరిపూర్ణేన, కృష్ణవక్రాక్షిపక్ష్మణా
 వదనే నాప్రసన్నేన, నిశ్యసంతీం పునః పునః. 36
- మలపంకధరాం దీనాం, మండనార్థా మమండితాం
 ప్రభాం సక్షత్రరాజస్య కాలమేఘై రివావృతామ్. 37

తస్య సందిదిహే బుద్ధిః, ముహు స్సీతాం నిరీక్య తు
అమ్నాయానా మయోగేన, విద్యాం ప్రశిథిలా మివ. 38

దుఃఖేన బుబుధే సీతాం, హనూమా ననలంకృతామ్
సంస్కారేణ యథా హీనాం, వాచ మర్ధాంతరం గతామ్. 39

తాం సమీక్య విశాలాక్షీం, రాజపుత్రీ మనిందితాం
తర్కయామాస సీతేతి, కారణై రుపపాదిభిః. 40

వైదేహ్య యాని చాంగేషు, తదా రామోఽన్య కీర్తయత్
తా న్యాభరణజాలాని, శాఖాశోభీ న్యలక్షయత్. 41

శ్చకృతో కర్ణవేష్టా చ, శ్యదంష్ట్రా చ సుసంస్థితౌ
మణివిద్రుమచిత్రాణి, హస్తే ష్యాభరణాని చ. 42

శ్యామాని చిరయుక్తత్యాత్, తథా సంస్థానవంతి చ
తాన్యే వైతాని మన్యేఽహం యాని రామోఽన్యకీర్తయత్. 43

తత్ర యా న్యవహీనాని, తా న్యహం నోపలక్షయే,
యాన్యస్యా నావహీనాని, తా నీమాని న సంశయః. 44

పీతం కనకపట్టాభం, స్రస్తం తద్యసనం శుభం
ఉత్తరీయం నగాసక్తం, తదా దృష్టం ప్లవంగమైః 45

భూషణాని చ ముఖ్యాని, దృష్టాని ధరణీతలే
అనయై వాపవిద్ధాని, స్వనవంతి మహాంతి చ. 46

ఇదం చిరగృహీతత్యాత్, వసనం క్షిప్తవత్తరమ్
తథాపి నూనం తద్యర్థం, తథా శ్రీమ ద్యథేతరత్. 47

ఇయం కనకవర్ణాంగీ, రామస్య మహిషీ ప్రియా
 ప్రణష్టాపి సతీ యాఽస్య, మనసో న ప్రణశ్యతి. 48

ఇయం సా యత్కృతే రామః, చతుర్భిః పరితప్యతే
 కారుణ్యే నాన్యశంస్యేన, శోకేన మదనేన చ. 49

స్త్రీ ప్రణష్టేతి కారుణ్యాత్, ఆశ్రితే త్యాన్యశంస్యతః
 పత్నీ నష్టేతి శోకేన, ప్రియేతి మదనేన చ. 50

అస్యా దేవ్యా యథా రూపం, అంగప్రత్యంగ సౌష్ఠవం
 రామస్య చ యథారూపం, తస్యేయ మసితేక్షణా. 51

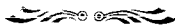
అస్యా దేవ్యా మనస్తస్మిన్, తస్య చాస్యాం ప్రతిష్ఠితం
 తే నేయం స చ ధర్మాత్మా, ముహూర్త మపి జీవతి. 52

దుష్కరం కృతవా న్రామో, హీనో య దనయా ప్రభుః
 ధారయ త్యాత్మనో దేహం, న శోకే నావసీదతి. 53

దుష్కరం కురుతే రామో, య ఇమాం మత్తకాశినీమ్
 సీతాం చినా మహాబాహుః, ముహూర్తమపి జీవతి. 54

ఏవం సీతాం తదా దృష్ట్వా, హృష్టః పవనసంభవః
 జగామ మనసా రామం, ప్రశశంస చ తం ప్రభుమ్. 55

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే
 చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
 శ్రీమత్పుండరకాండే పంచదశస్కంధః.

షోడశ స్కంధః (16)

- ప్రశస్య తు ప్రశస్తవ్యాం, సీతాం తాం హరిపుంగవః
గుణాభిరామం రామం చ, పునశ్చింతాపరోఽభవత్. 1
- స ముహూర్తమివ ధ్యాత్యా, బాష్పపర్యాకులేక్షణః
సీతా మాశ్రిత్య తేజస్వీ, హనూమా నివలలాప హ. 2
- మాన్యా గురువినీతస్య, లక్ష్మణస్య గురుప్రియా
యది సీతాఽపి దుఃఖారా, కాలో హి దురతిక్రమః. 3
- రామస్య వ్యవసాయజ్ఞా, లక్ష్మణస్య చ ధీమతః
కౌత్యర్థం క్షుభ్యతే దేవీ, గంగేవ జలదాగమే. 4
- తుల్యశీల వయోవృత్తాం. తుల్యాభిజనలక్షణాం
రాఘవోఽర్థతి వైదేహీం, తం చేయ మసితేక్షణా. 5
- తాం దృష్ట్వా నవ హేమాభాం, లోకకాంతా మివశ్రియం
జగామ మనసా రామం, వచనం చేద మబ్రవీత్. 6
- అస్యా హేతో ర్విశాలాక్ష్ణ్యాః, హతో వాలీ మహాబలః
రావణప్రతిమో వీర్యే, కబంధ శ్చ నిపాతితః. 7
- విరాధశ్చ హతస్సంభ్యే, రాక్షసో భీమవిక్రమః
వనే రామేణ విక్రమ్య, మహేంద్రేణేవ శంబరః. 8
- చతుర్దశ సహస్రాణి, రక్షసాం భీమకర్మణాం
నిహతాని జనస్థానే, శరై రగ్ని శిభోపమైః. 9

- ఖరశ్చ నిహత స్సంఖ్యే, త్రిశిరాశ్చ నిపాతితః
 దూషణ శ్చ మహాతేజా, రామేణ విదితాత్మనా. 10
- ఐశ్వర్యం వానరాణాం చ, దుర్లభం వాలిపాలితం
 అస్యా నిమిత్తే సుగ్రీవః, ప్రాప్తవాన్ లోకసత్కుతమ్. 11
- సాగరశ్చ మయాఽఽక్రాంతః, శ్రీమాన్ నదనదీపతిః
 అస్యా హేతో ర్విశాలాక్ష్యాః, పురీ చేయం నిరీక్షితా. 12
- యది రామ స్సముద్రాంతాం, మేదినీం పరివర్తయేత్
 అస్యాః కృతే జగచ్ఛాపి, యుక్తమిత్యేవ మే మతిః. 13
- రాజ్యం వా త్రిమలోకేషు, సీతా వా జనకాత్మజా
 త్రైలోక్యరాజ్యం సకలం, సీతాయా నాప్పుయాత్కలామ్ 14
- ఇయం సా ధర్మశీలస్య మైథిలస్య మహాత్మనః
 సుతా జనకరాజస్య, సీతా భర్తృ దృఢవ్రతా. 15
- ఉత్థితా మేదినీం భిత్వా, క్షేత్రే హలముఖక్షతే
 పద్మరేణునిభైః కీర్ణా, శుభైః కేదారపాంసుభిః. 16
- విక్రాంత స్వార్యశీలస్య, సంయుగే ష్యనివర్తినః
 స్నుషా దశరథ స్వైషా, జ్యేష్ఠా రాజ్ఞో యశస్వినీ. 17
- ధర్మజ్ఞస్య కృతజ్ఞస్య, రామస్య విదితాత్మనః
 ఇయం సా దయితా భార్యా, రాక్షసీవశ మాగతా. 18
- సర్వాన్ భోగాన్ పరిత్యజ్య, భర్తృ స్నేహబలాత్కుతా
 అచింతయిత్వా దుఃఖాని, ప్రవిష్టా నిర్జనం వనమ్. 19

- సంతుష్టా ఫలమూలేన, భర్తృశుశ్రూషణే రతా
యా పరాం భజతే ప్రీతిం, వనేఽపి భవనే యథా. 20
- సేయం కనకవర్ణాంగీ, నిత్యం సుస్మితభాషిణీ
సహతే యాతనా మేతాం, అనర్థానా మభాగినీ. 21
- ఇమాం తు శీలసంపన్నాం, ద్రష్టు మర్హతి రాఘవః
రావణేన ప్రమథితాం, ప్రపా మివ పిపాసితః. 22
- అస్యా నూనం పునర్లాభాత్, రాఘవః ప్రీతి మేష్యతి
రాజా రాజ్యపరిభ్రష్టః, పునః ప్రాప్యేవ మేదినీమ్. 23
- కామభోగైః పరిత్యక్తా, హీనా బంధుజనేన చ
ధారయ త్యాత్మనో దేహం, తత్సమాగమకాంక్షిణీ. 24
- నైషా పశ్యతి రాక్షస్యో, నేమాన్ పుష్పఫలద్రుమాన్
ఏకస్థహృదయా నూనం, రామ మేవానుపశ్యతి. 25
- భర్తా నామ పరం నార్యా, భూషణం భూషణా దపి
ఏషా తు రహితా తేన, భూషణార్తా న శోభతే. 26
- దుష్కరం కురుతే రామో, హీనో యదనయా ప్రభుః
ధారయ త్యాత్మనో దేహం, న దుఃఖే నావసీదతి. 27
- ఇమా మసితకేశాంతాం, శతపత్రనిభేక్షణాం
సుఖార్తాం దుఃఖితాం దృష్ట్వా, మమాపి వ్యథితం మనః. 28

క్షీతిక్షమా పుష్కరసన్నిభాక్షీ
 యా రక్షితా రాఘవలక్ష్మణాభ్యాం
 సా రాక్షసీభి ర్వికృతేక్షణాభిః
 సంరక్ష్యతే సంప్రతి వృక్షమూలే.

29

హిమహతనఖినీవ నష్టశోభా
 వ్యసనపరంపరయా నిపీడ్యమానా
 సహచరరహితేవ చక్రవాకీ
 జనకసుతా కృపణాం దశాం ప్రపన్నా.

30

అస్యా హి పుష్పావనతాగ్రశాఖాః
 శోకం దృఢం నై జనయంత్యశోకాః
 హిమవ్యపాయేన చ మందరశ్మిః
 అభ్యుత్థితో నైకసహస్రరశ్మిః.

31

ఇత్యేవ మర్థం కపి రన్యవేక్ష్య
 సీతేయ మిత్యేవ నివిష్టబుద్ధిః
 సంశ్రిత్య తస్మిన్నిషసాద వృక్షే
 బలీ హరీణా మృషభ స్తరస్వీ.

32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే
 చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
 శ్రీమత్సుందరకాండే షోడశస్కంధః.

సప్తదశ స్సర్గః (17)

- తతః కుముదషండాభో, నిర్మలో నిర్మలం స్యయం
ప్రజగామ నభ శ్చంద్రో, హంసో నీల మివోదకమ్. 1
- సాచివ్యమివ కుర్వన్, స ప్రభయా నిర్మలప్రభః
చంద్రమా రశ్మిభి శ్శీతైః, సిషేవే పవనాత్మజమ్. 2
- స దదర్శ తత స్సీతాం, పూర్ణచంద్రనిభాననాం
శోకభారై రివ న్యస్తాం, భారై ర్నావ మివాంభసి. 3
- దిదృక్షమాణో వైదేహీం, హనూమా న్నారుతాత్మజః
స దదర్శావిదూరస్థాః, రాక్షసీ ర్ఘోరదర్శనాః. 4
- ఏకాక్షీ మేకకర్ణాం చ, కర్ణప్రావరణాం తథా
ఆకర్ణాం శంకుకర్ణాం చ, మస్తకోచ్ఛ్వాసనాసికామ్. 5
- అతికాయోత్తమాంగీం చ, తనుదీర్ఘ శిరోధరాం
ధ్యస్తకేశీం తథాఽ కేశీం, కేశకంబళ ధారిణీమ్. 6
- లంబకర్ణలలాటాం చ, లంబోదర పయోధరాం
లంబోష్ఠీం చుబుకోష్ఠీం చ, లంబాస్యామ్ లంబజానుకామ్. 7
- హ్రస్వాం దీర్ఘాం తథా కుబ్జాం, వికటాం వామనాం తథా
కరాళాం భుగ్నువక్త్రాం చ, పింగాక్షీం వికృతాననామ్. 8
- వికృతాః పింగళాః కాలీః, క్రోధనాః కలహస్రియాః
కాలాయస మహాశూల, కూట ముద్గరధారిణీః. 9

- వరాహ మృగ శార్దూల, మహిషాజ శివా ముఖీః
గజోష్ఠ హయపాదీశ్వ, నిఖాత శిరసోఽపరాః. 10
- ఏక హస్తైకపాదాశ్వ, ఖరకర్ణ్యశ్యకర్ణికాః
గోకర్ణిః హస్తకర్ణిశ్వ, హరికర్ణి స్తథాపరాః. 11
- అనాసా అతినాసాశ్వ, తిర్యక్ నాసా వినాసికాః
గజసన్నిభ నాసాశ్వ, లలాటోచ్ఛ్వాస నాసికాః. 12
- హస్తిపాదా మహాపాదాః, గోపాదాః పాదచూళికాః
అతిమాత్ర శిరోగ్రీవాః, అతిమాత్ర కుచోదరీః. 13
- అతిమాత్రస్య నేత్రాశ్వ, దీర్ఘజిహ్వ నఖా స్తథా
అజాముఖీ ర్హస్తిముఖీః, గోముఖీ స్సూకరీముఖీః. 14
- హయోష్ఠఖరవక్త్రాశ్వ, రాక్షసీ ర్ధ్వరదర్శనాః
శూలముద్గరహస్తాశ్వ, క్రోధనాః కలహప్రియాః. 15
- కరాళా ధూమ్రకేశీ శ్వ, రాక్షసీ ర్వికృతాననాః
పిబంతీ స్సతతం పానం, సదా మాంససురాప్రియాః. 16
- మాంసశోణితదిగ్గాంగీః, మాంసశోణితభోజనాః
తా దదర్శ కపిశ్రేష్ఠో, రోమహర్షణదర్శనాః. 17
- స్కంధవంత ముపాసీనాః, పరివార్య వనస్పతిం
తస్యాధస్తాచ్చ తాం దేవీం, రాజపుత్రీ మనిందితామ్. 18
- లక్ష్మయామాస లక్ష్మీవాన్, హనూమాన్ జనకాత్మజాం
నిప్రుభాం శోకసంతప్తాం, మలసంకుల మూర్ధజామ్. 19

- క్షీణపుణ్యాం చ్యుతాం భూమౌ, తారాం నిపతితా మివ
చారిత్ర వ్యపదేశాఢ్యాం, భర్తృదర్శనదుర్గతాం. 20
- భూషణై రుత్తమై ర్తీనాం, భర్తృవాత్సల్య భూషణాం
రాక్షసాధిప సంరుద్ధాం, బందుభి శ్చ వినాకృతామ్. 21
- వియూథాం సింహసంరుద్ధాం, బద్ధాం గజవధూమివ
చంద్రరేఖాం పయోదాంతే, శారదాభ్రైరివావృతామ్. 22
- క్షిప్తరూపా మసంస్పర్శాత్, అయుక్తామివ వల్లకీమ్
సీతాం భర్తృవశే యుక్తాం, అయుక్తాం రాక్షసీవశే. 23
- అశోకవనికామధ్యే, శోకసాగర మాప్లుతామ్
తాభిః పరివృతాం తత్ర, సగ్రహా మివ రోహిణీమ్. 24
- శుభర్ష హనుమాన్ దేవీం, లతా మకుసుమా మివ
సా మలేన చ దిగ్దాంగీ, వపుషా చాప్యలంకృతా. 25
- మృణాలీ పంకదిగ్ధేవ, విభాతి న విభాతి చ
మలినేన తు వస్త్రేణ, పరిక్షిప్తేన భామినీమ్. 26
- సంవృతాం మృగశాబాక్షీం, దదర్శ హనుమా న్కపిః
తాం దేవీం దీనవదనాం, అదీనాం భర్తృ తేజసా. 27
- రక్షితాం స్వేన శీలేన, సీతా మసితలోచనాం
తాం దృష్ట్వా హనుమాన్ సీతాం, మృగశాబనిభేక్షణామ్. 28
- మృగకన్యా మివ త్రస్తాం, వీక్షమాణాం సమంతతః
దహంతీ మివ నిశ్వాసైః, వృక్షాన్ పల్లవధారిణః. 29

- సంఘాత మివ శోకానాం, దుఖస్యోర్మి మివోత్థితాం
తాం క్రమాం సువిభక్తాంగీం, వినాభరణశోభినీమ్. 30
- ప్రహర్ష మతులం లేభే, మారుతిః ప్రేక్ష్య మైథిలీం
హర్షజాని చ సోఽశ్రూణీ, తాం దృష్ట్వా మదిరేక్షణామ్. 31
- ముమోచ హనుమాం స్తత్ర, నమశ్చక్రే చ రాఘవం
నమస్కృత్వా స రామాయ, లక్ష్మణాయ చ వీర్యవాన్. 32
- సీతాదర్శనసంహృష్టో, హనూమాన్ సంవృతోఽభవత్.

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే సప్తదశ స్వర్గః.

అష్టాదశ స్వర్గః (18)

- తథా విప్రేక్షమాణస్య, వనం పుష్పితపాదపం
విచిన్యతశ్చ వైదేహీం, కించి చేషా నిశాఽభవత్. 1

ప్రతిరోజు రామాయణ పారాయణ పూర్తి అయిన

తరువాత చదువవలసిన శ్లోకములు

- ఏవ మేతత్ పురావృతమ్, అఖ్యానం భద్రమస్తు వః,
ప్రవ్యాపారత విస్రబ్ధం, బలం విష్ణోః ప్రవర్ధతామ్. 1
- లాభస్తేషాం జయస్తేషాం, కుతస్తేషాం పరాభవః,
యేషా మిందివరశ్యామో, హృదయే సుప్రతిష్ఠితః. 2
- కాలే వర్షతు వర్షన్యః, పృథివీ సస్యశాలినీ,
దేశోఽయం క్షోభరహితో, బ్రాహ్మణా స్సంతు నిర్భయా. 3
- కావేరీ వర్ధతాం కాలే, కాలే వర్షతు వాసవః,
శ్రీరంగనాథో జయతు, శ్రీరంగశ్రీశ్చ వర్ధతామ్. 4
- స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం, న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః,
గోబ్రాహ్మణేభ్యః కుభమస్తు నిత్యం, లోకా స్సమస్తాస్సుభిన్ భవంతు. 5
- మంగళం కోసలేంద్రాయ, మహనీయ గుణాబ్జయే,
చక్రవర్తి తనూజాయ, సార్యభౌమాయ మంగళమ్. 6
- వేద వేదాంతవేద్యాయ, మేఘశ్యామల మూర్తయే,
పుంసాం మోహనరూపాయ, పుణ్య శ్లోకాయ మంగళమ్. 7
- విశ్వామిత్రాంతరంగాయ, మిథిలానగరీపతేః,
భాగ్యానాం పరిపాకాయ, భవ్యరూపాయ మంగళమ్. 8
- పితృభక్తాయ సతతం, భ్రాతృభిః సహసీతయా,
నందితాభిల లోకాయ, రామభద్రాయ మంగళమ్. 9

- త్యక్త సాకేతవాసాయ, చిత్రకూటవిహరిణే,
సేవ్యాయ సర్వయమినాం, ధీరోదాత్తాయ మంగళమ్. 10
- సౌమిత్రినా చ జానక్యా, చాపబాణాసిధారిణే,
సంసేవ్యాయ సదా భక్త్యా, స్వామినే మమ మంగళమ్. 11
- దండకారణ్య వాసాయ, ఖండితామరశత్రవే,
గృధ్రరాజాయ భక్తాయ, ముక్తిదాయాఽస్తు మంగళమ్. 12
- సాదరం శబరీదత్త, ఫలమూలాభిలాషిణే,
సౌలభ్య పరిపూర్ణాయ, సత్వేంద్రిక్తాయ మంగళమ్. 13
- హనుమత్సమవేతాయ, హరీశాభీష్టదాయినే,
వాలి ప్రమథనాయాస్తు, మహాధీరాయ మంగళమ్. 14
- శ్రీమతే రఘువీరాయ, సేతుల్లంఘిత సింధవే,
జిత రాక్షసరాజాయ, రణధీరాయ మంగళమ్. 15
- అసాద్య నగరీం దివ్యామ్, అభిషిక్తాయ సీతయా,
రాజాధిరాజరాజాయ, రామభద్రాయ మంగళమ్. 16
- మంగళా శాసనపరైః, మదాచార్య పురోగమైః,
సర్వైశ్చ పూర్వైరాచార్యైః, సత్సృతాయాస్తు మంగళమ్. 17
- యదక్షర పదభ్రష్టం, మాత్రా హీనంతు యద్భవేత్,
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ, నారాయణ నమోస్తుతే. 18
- కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా, బుధ్యాఽఽత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్,
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై, నారాయణాయేతి సమర్పయామి. 19

శ్రీమన్నారాయణాయేతి సమర్పయామి.